

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет фізичного виховання
Кафедра фізичної терапії, фізичного виховання і біології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор

С. Набока

«21» червня 2022 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
З ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

здобувачів
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
(вказати рівень вищої освіти)
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(назва освітньої програми)
мова навчання українська

Слов'янськ – 2022р.

Розробники:

Курільченко І.Ю., кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології ДВНЗ «ДДПУ»

Кушакова І.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології ДВНЗ «ДДПУ»

Рецензенти:

Дичко В.В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології ДВНЗ «ДДПУ».

Вікторенко І. Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін ДВНЗ «ДДПУ».

Наскрізна програма розглянута й схвалена на засіданні кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології

Протокол № 8 від «27» червня 2022р.

Завідувач кафедри фізичної терапії,

фізичного виховання та біології _____ В.В. Дичко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення _____ І.В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р. , протокол № 9

1. Опис практичної підготовки

№ з/п	Види практичної підготовки	Характеристика практичної підготовки	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Навчальна практична підготовка (польова)	Кількість кредитів, тижні, години	
		6/180	6/180
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Вид контролю:	
	диференційований залік у формі звіту	диференційований залік у формі звіту	
2	Виробнича практична підготовка (предметно-фахова)	Кількість кредитів	
		6 / 3/270	6 / 3/270
		Рік підготовки:	
		2, 3-й	2, 3-й
		Семестр	
		4, 6-й	4, 6-й
		Вид контролю:	
	диференційований залік у формі звіту	диференційований залік у формі звіту	
3	Навчальна практична підготовка (педагогічна)	Кількість кредитів	
		3/9 / 9/630	3/9 / 9/630
		Рік підготовки:	
		3, 4	3, 4
		Семестр	
		5, 6, 8	5, 6, 8
		Вид контролю:	
	диференційований залік у формі звіту	диференційований залік у формі звіту	

2. Пояснювальна записка

Концепції педагогічної освіти зазначається, що «педагогічна освіта покликана забезпечити формування вчителя, який здатний розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти різного типу». Практична підготовка є важливим етапом підготовки студентів рівня вищої освіти «бакалавр» до майбутньої професії вчителя. Вона об'єднує теоретичне навчання в університеті з практичною діяльністю, допомагає набути певного професійного досвіду. Це ключовий компонент підготовки майбутнього фахівця, що визначає якість набутих знань, інтелектуальних і професійних вмінь та навичок, якими має володіти висококваліфікований педагогічний працівник.

Практична підготовка у ДВНЗ «ДДПУ» організовується відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «ДДПУ» (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>), Положення про контрольні заходи у ДВНЗ «ДДПУ» (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf>).

Політика проходження практичної підготовки регулюється: Положенням про практичну підготовку (практику) здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів у ДВНЗ «ДДПУ» (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/024.pdf>); Положенням про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДВНЗ «ДДПУ» (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>); Положенням про внутрішнє забезпечення якості освіти у ДВНЗ «ДДПУ» (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/039.pdf>); Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність ДВНЗ «ДДПУ» (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/006.pdf>).

Особливе місце в освітньому процесі з підготовки середньої освіти в галузі біології та основ здоров'я займає навчальна практична підготовка (польова) що закріплює та поглиблює базові знання з зоології та ботаніки, знання щодо біологічних особливостей типових представників місцевої фауни та флори, навичок польових досліджень, виробнича практична підготовка (предметно-фахова) забезпечує закріплення теоретичних знань, опрацювання практичних навичок та формування професійної компетенції майбутнього вчителя закладу повної загальної середньої освіти, та є вагомим складником підготовки вчителя біології та основ здоров'я.

Виробнича практична підготовка (педагогічна) передбачена освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» бакалаврського рівня та навчальним планом спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Програма виробничої педагогічної практичної підготовки є нормативним документом ДВНЗ «ДДПУ», який розроблено кафедрою фізичної терапії, фізичного виховання та біології на основі ОП відповідно до

затвердженого робочого навчального плану та алгоритму вивчення навчального матеріалу з фахових дисциплін.

Програма практичної підготовки має такі основні розділи: опис практичної підготовки, пояснювальна записка (матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів та видів практичної підготовки), інформаційний обсяг практичної підготовки (бази практичної підготовки, мета практичної підготовки, завдання практичної підготовки, зміст і завдання індивідуальної роботи здобувача під час практичної підготовки), організація та керівництво практичної підготовки та порядок її проходження (обов'язки методистів і здобувачів), форми підсумкового контролю результатів практичної підготовки, критерії оцінювання, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернет.

2.1. Мета наскрізної практичної підготовки

Мета практичної підготовки полягає в розширенні, поглибленні набутих теоретичних знань та навичок, оволодінні здобувачами сучасними лабораторними методами дослідження, формами, технологіями організації, управління, контролю, корекції та оптимізації навчального процесу з біології та основ здоров'я людини, формування у здобувачів на базі одержаних в університеті професійних компетентностей умінь і навичок для ухвалення самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних практичних умовах, виховання потреби систематично вдосконалювати свої знання та ефективно їх використовувати у професійній діяльності.

2.2. Завдання наскрізної практичної підготовки

- закріплення та поглиблення базових знань;
- отримання базових знань щодо біологічних особливостей типових представників місцевої фауни та флори,
- формування навичок польових досліджень;
- ознайомлення з прийомами камеральної обробки зібраного матеріалу,
- ведення наукової документації;
- поглиблення і закріплення теоретичних знань одержаних здобувачами вищої освіти галузі анатомії, біохімії, фізіології людини та рослин;
- формування навичок проведення біологічних експериментів та досліджень;
- розвиток професійно важливих особистісних якостей, загальних і фахових компетентностей майбутнього вчителя, застосування знань та умінь, набутих під час вивчення методик та дисциплін психолого-педагогічного циклу в професійній діяльності;
- формування методологічних, конструктивних, організаційних, комунікативних, дослідницьких, діагностичних та комплексних професійно-методичних компетенцій майбутнього вчителя біології та природознавства;
- самовизначення студентів на педагогічній ниві, діагностика й аналіз власних педагогічних здібностей та можливостей.

Передумовами проходження виробничої практичної підготовки є набуті раніше компетентності та результати навчання з ОК: Ботаніка, Зоологія, Біохімія, Анатомія, Фізіологія людини і тварин, Фізіологія рослин, Генетика,

Методика навчання біології, Методика навчання основ здоров'я, Психологія, Педагогіка, Професійна етика, естетика, Інклюзивна освіта, Основи наукових досліджень, Інформаційні технології.

2. 3. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів та видів практичної підготовки

Види практичної підготовки	Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Результати навчання
Навчальна практична підготовка (польова)	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово(ЗК-3); Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК-6); Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя (ЗК-10); здатність до формування у здобувачів ключових і предметних	Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою (ПРН-02); планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання, застосовувати диференціацію навчання (ПРН-04); організувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; вживати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; уміти надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, планувати та реалізовувати заходи щодо	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> –видове біорізноманіття безхребетних та хребетних тварин району практики; –видове біорізноманіття рослин різних біоценозів району практики; –різноманітність життєвих форм і екологічних груп безхребетних та хребетних тварин, рослин району практики; –методики збору та фіксації природного матеріалу; - методики надання морфологічного аналізу рослинних організмів; –методики екологічного моніторингу. <p><i>Уміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> –визначати рослини, безхребетних та хребетних тварин за визначниками; –класифікувати життєві форми рослин, безхребетних та хребетних тварин;

	<p>компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів (СК-3); знання та розуміння предметної області та професійної діяльності(СК-10); здатність розкривати сутність біологічних явищ, здатність розуміти й уміти пояснити будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, поширення, використання живих організмів і систем усіх рівнів організації (СК-16); здатність пояснювати наслідки впливу людини на екосистеми, правила поведінки в навколишньому середовищі з метою збереження рівноваги в біосфері (СК-18); здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах (СК-19).</p>	<p>попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу (ПРН-06); розвивати у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування (ПРН-10); застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування (ПРН-12); знати сучасну систему живих організмів та методологію систематики, теоретичні засади біологічної науки (ПРН-16); знати будову й функції організму людини, основи здорового способу життя (ПРН-20); виконувати експериментальні дослідження природних об'єктів, інтерпретувати їх результати, виготовляти наочні засоби, колекції, гербарії (ПРН-21).</p>	<p>–збирати тваринні натуральні об'єкти і фіксувати їх для подальшого вивчення; –виготовляти колекції різних тварин, гербарії; –застосовувати навички польових досліджень та методи екологічного дослідження навколишнього середовища на практиці.</p>
<p>Виробнича практична підготовка</p>	<p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>	<p>ПРН-02. Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію</p>	<p><i>Знати</i> - будову, функції та процеси життєдіяльності, онто- та філогенезу</p>

<p>(предметно-фахова)</p>	<p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК 10. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.</p> <p>СК 3. Здатність до формування у здобувачів ключових і предметних компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів,</p>	<p>державною мовою.</p> <p>ПРН-04. <i>Планувати й здійснювати</i> освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, <i>забезпечувати</i> розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання, <i>застосовувати</i> диференціацію навчання.</p> <p>ПРН-06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-10. <i>Розвивати</i> у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування</p>	<p>живих організмів;</p> <p>-нормативно-правові документи та принципи організації навчально-дослідницької діяльності у вищій і загальноосвітніх школах;</p> <p>-зміст і особливості організації навчально-дослідної роботи з біології учнів загальноосвітніх навчальних закладів;</p> <p>-методику планування дослідів, проведення агротехнічних заходів, фенологічних спостережень та аналізу результатів навчально-дослідної роботи;</p> <p>-закономірності формулювання висновків на основі зв'язку теоретичного матеріалу навчального предмета та практичної діяльності</p> <p><i>Уміти</i></p> <p>-здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах;</p> <p>-планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології;</p> <p>-дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності;</p> <p>-демонструвати знання будови,</p>
----------------------------------	--	---	---

	<p>технологій та засобів.</p> <p>СК 10. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>СК 16. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, здатність розуміти й уміти пояснити будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, поширення, використання живих організмів і систем усіх рівнів організації.</p> <p>СК 18. Здатність пояснювати наслідки впливу людини на екосистеми, правила поведінки в навколишньому середовищі з метою збереження рівноваги в біосфері.</p> <p>СК 19. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.</p>	<p>ПРН-12. <i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування.</p> <p>ПРН-16. <i>Знати</i> сучасну систему живих організмів та методологію систематики, теоретичні засади біологічної науки.</p> <p>ПРН-20. <i>Застосовувати</i> знання сучасних теоретичних основ біології для пояснення будови й функціональних особливостей організмів на різних рівнях організації живого, їхню взаємодію, взаємозв'язки, походження, класифікацію, значення, охорону використання та поширення.</p> <p>ПРН-21. <i>Виконувати</i> експериментальні дослідження природних об'єктів, інтерпретувати їх результати, виготовляти наочні засоби, колекції, гербарії.</p>	<p>процесів життєдіяльності та функцій живих організмів, розуміти механізми регуляції фізіологічних функцій для підтримання гомеостазу біологічних систем;</p> <p>-аргументувати вибір методів, алгоритмів планування та проведення польових, лабораторних, клініко-лабораторних досліджень, у т.ч. математичних методів та програмного забезпечення для проведення досліджень, обробки та представлення результатів</p>
<p>Виробнича практична підготовка (педагогічна)</p>	<p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та</p>	<p>ПРН-02. Здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою.</p> <p>ПРН 04. <i>Планувати</i> й</p>	<p><i>Знати:</i></p> <p>–нормативно-правові засади організації освітнього процесу у ЗЗСО;</p> <p>–зміст і структуру освітнього процесу у ЗЗСО;</p>

	<p>закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 10. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками,</p>	<p><i>здійснювати</i> освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, <i>забезпечувати</i> розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання, <i>застосовувати</i> диференціацію навчання.</p> <p>ПРН 05. <i>Організовувати</i> конструктивну та партнерську взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу закладу середньої освіти, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.</p> <p>ПРН 06. <i>Організовувати</i> освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; <i>вживати</i> профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; <i>уміти надавати</i> домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, <i>планувати та реалізовувати</i> заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших</p>	<p>–основи навчально-методичної роботи у ЗЗСО з біології та основ здоров'я; –особливості навчання біології та основ здоров'я у ЗЗСО; –інтерактивні форми, методи та прийоми організації навчання у ЗЗСО; –способи активізації навчальної діяльності учнів; –форми та методи контролю навчальних досягнень; –методику самооцінки та самоаналізу результатів проведення різних видів навчальних занять; –сучасні форми та засоби проведення психолого-педагогічної та науково-дослідної роботи.</p> <p><i>Уміти:</i> –реалізовувати засвоєні у процесі навчання знання, уміння та навички під час практичної підготовки; –застосовувати різні методи навчання у освітньому процесі з біології та основ здоров'я; –самостійно розробляти календарно-тематичний план, конспект уроку (формулювати тему, ставити мету та завдання уроку, обґрунтовувати план роботи, дозувати час, застосовувати ІКТ тощо), добирати й аналізувати основну та додаткову літературу відповідно до тематики та завдань навчальних занять;</p>
--	--	---	---

	<p>вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.</p> <p>СК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків; здатність моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>СК 2. Здатність до визначення та врахування в освітньому процесі вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій; до пошуку ефективних шляхів мотивації здобувачів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу; управляти власними емоційними станами.</p> <p>СК 3. Здатність до формування</p>	<p>учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН 07. <i>Організовувати</i> освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.</p> <p>ПРН 08. <i>Визначати</i> предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, очікуваних результатів навчання, освітніх потреб здобувачів, використовуючи базові наукові категорії та поняття спеціальності (предметної спеціальності).</p> <p>ПРН 09. <i>Планувати та організовувати</i> освітній процес у закладах середньої освіти (на рівні базової середньої освіти), позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання, сучасні методи і методики та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів.</p> <p>ПРН 12. <i>Застосовувати</i> методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки у стандартних і нестандартних</p>	<p>–методично грамотно проводити різні види навчальних занять (уроки, екскурсії тощо), організовувати самостійну роботу учнів;</p> <p>–робити психолого-педагогічний аналіз проблем, що виникли, та шукати шляхи їх розв'язання;</p> <p>–складати план виховної роботи класного керівника та конспект виховного заходу; проводити позакласну роботу та виховні заходи;</p> <p>–проводити психолого-педагогічне дослідження класу; обробляти отримані дані; узагальнювати результати дослідження;</p> <p>–визначати шляхи подальшого розвитку колективу, методи корекції, формулювати рекомендації щодо оптимізації процесів формування колективу класу;</p> <p>–проводити дослідження за обраною темою самоосвіти; складати звіт за результатами роботи (таблиці, графіки, тези, наукова доповідь тощо).</p>
--	---	--	--

	<p>у здобувачів ключових і предметних компетентностей, моделювання змісту навчання відповідно до програмних результатів, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів.</p> <p>СК 4. Здатність до організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів у межах предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти).</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у</p>	<p>ситуаціях професійної діяльності в закладі середньої освіти, оцінювати результативність їх застосування.</p> <p>ПРН 19. <i>Знати, розуміти, використовувати</i> методику навчання біології та основ здоров'я в освітньому процесі базової школи.</p>	
--	--	--	--

	<p>освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p> <p>СК 8. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду; визначення індивідуальних професійних потреб.</p> <p>СК 10. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>СК 15. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення й теорії біології для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.</p> <p>СК 16. Здатність розкривати сутність біологічних явищ, здатність розуміти й уміти пояснити будову, функції, життєдіяльність, розмноження, класифікацію, походження, поширення, використання живих організмів і систем усіх рівнів організації.</p>		
--	--	--	--

	СК 17. Здатність формувати в учнів ціннісне ставлення до здоров'я, позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, здійснювати виховну роботу з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок.		

3. Інформаційний обсяг практичної підготовки

3.1. Вид практичної підготовки

Навчальна польова практика є невід'ємною і ефективною складовою навчального процесу. Вона розширює, поглиблює набуті теоретичні знання та навички щодо ідентифікації та визначення рослин та тварин, а також розвиває вміння застосовувати їх у вирішенні практичних та інформаційно-пошукових завдань. Польова практика органічно доповнює і поглиблює теоретичний курс і лабораторний практикум, надає можливість студентам на основі власних спостережень, збору фактичного матеріалу закріпити теоретичні положення курсу зоології та ботаніки, переконатись у складності взаємозв'язків організмів з оточуючим середовищем.

3.1.1. Бази практичної підготовки

є території північної частини Донецької області на якій зосереджена велика площа природоохоронних територій (НПП «Святі Гори», РЛП «Краматорський», «Клебан-Бик», «Слов'янський курорт», заказник «Приозерний», філія Українського степового заповідника «Крейдяна флора» та ін.). З багатьма з цих установ ЗВО укладено угоди про співпрацю, що дає здобувачам можливість знайомитись з унікальними для України та світу об'єктами природи. Можливими опорними пунктами практики виступають: ботанічні сади, сквери, парки, ліси, луки, водойми, оранжереї, городи, поля, тощо.

3.1.2. Мета (польової) практичної підготовки

Метою навчальної дисципліни «Навчальна практична підготовка (польова)» є поглиблення і розширення знань отриманих студентами у процесі вивчення теоретичного курсу та творче використання цих знань на практиці, формування у студентів умінь і навичок проведення спостережень у природі, засвоєння методики морфологічного аналізу і визначення рослин та тварин, навчання навичкам роботи з визначниками, методики збору ботанічного гербарію та зоологічних колекцій, фіксації і камеральної обробки польового матеріалу, підготовка до організації і проведення екскурсій у природу, виховання в студентів бережливого ставлення до природи рідного краю та ознайомлення їх з прийомами і методами природоохоронної діяльності.

3.1.3. Завдання практичної підготовки

Основні завдання навчальної практики:

- закріплення та поглиблення базових знань з зоології та ботаніки,
- засвоєння методики надання морфологічного аналізу і визначення рослин та тварин за допомогою визначника;
- отримання базових знань щодо біологічних особливостей типових представників місцевої фауни та флори;
- оволодіння правилами збору рослин для їх подальшої гербаризації, методами фіксації і гербаризації ботанічного матеріалу та навичками польових досліджень;
- знайомство з прийомами камеральної обробки зібраного матеріалу,

ведення наукової документації;

- навчитися вирізняти в будові рослинних та тваринних організмів ознаки, вироблені в процесі пристосування виду до умов середовища існування;
- ознайомитись з тваринами та рослинами Червоної книги України, формувати дбайливе ставлення до навколишнього середовища, придбання навичок з охорони, раціонального використання та поновлення ресурсів.

Важливим завданням практики є підготовка студентів до майбутньої педагогічної діяльності. У процесі проходження практики у студентів формується ряд умінь: вони навчаються розпізнавати місцеві види тварин та рослин за зовнішніми ознаками, оволодіють навичками організації самостійної дослідницької роботи, формують навички проведення екскурсій в природу, постановки та організації спостережень, навчаються методів збору і виготовлення колекцій та гербарію.

Обладнання для практики: зручний спортивний одяг, головний убір, гербарна папка, лопатка, ніж для викопування підземних органів рослин, прес, паперові стрічки, ручка, олівець, блокнот, фотоапарат, паперові пакетики для збирання плодів та насіння, баночки з кришками (0,25-0,5 л) для фіксації рослин та комах з фіксатором (спирт етиловий 960 – гліцерин–вода у співвідношенні 1:1:1 або ефір), етикетки, гумові рукавички.

3.1.4. Зміст і завдання індивідуальної роботи здобувача під час (польової) практичної підготовки.

Зміст практики: навчальна польова практика складає 180 годин, передбачає екскурсії у природу, організацію та проведення дослідницької роботи, самостійні заняття за тематичним планом, виконання практичних завдань, оформлення гербарію, ботанічних та зоологічних колекцій, ведення щоденника, оформлення звіту та отримання заліку.

Тема 1. Настановча конференція. Ознайомлення з метою, змістом та завданнями практики. Інструктаж з техніки безпеки. Опрацювання літератури.

Тема 2. Ознайомлення з методикою проведення польових досліджень. Знайомство з правилами роботи з гербарієм та зоологічними колекціями.

Тема 3. Знайомство з рослинним і тваринним світом місця проведення практики. Оглядові екскурсії в різноманітні біоценози.

Тема 4. Вивчення видового складу флори та фауни прісноводної водойми (річки та озера та заплавної луки).

Тема 4. Вивчення видового складу флори та фауни широколистяного лісу

Тема 5. Вивчення видового складу флори та фауни хвойного лісу.

Тема 6. Вивчення видового складу флори та фауни природної екосистеми степу.

Тема 7. Знайомство з особливими екосистемами (солоні озера) та заповідними територіями м. Словянськ. Вивчення видового складу флори та фауни узбережжя солоних озер.

Тема 8. Знайомство з наземною антропогенною екосистемою паркової зони. Вивчення видового складу флори та фауни м. Словянська.

Тема 9. Знайомство з антропогенними екосистемами (поле, город, сад).

Вивчення видового складу флори та фауни.

Тема 10. Камеральна обробка зібраного матеріалу. Опрацювання тематичної літератури, робота з Інтернет-джерелами.

Тематичний план організації польової практики

1. Ознайомлення з програмою практики, правилами ведення і оформлення звітної документації. Отримання завдань. Підготовка знаряддя, обладнання для збору матеріалу в польових умовах та камеральної обробки зібраного матеріалу. Інструктаж з техніки безпеки з наступним записом у спеціальний журнал.
2. Ознайомлення з методичною літературою, атласами та визначниками, методиками проведення польових і камеральних досліджень.
3. Екскурсія. Вивчення видового складу флори та фауни прісноводної водойми (річки озера) та заплавної луки. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
4. Екскурсія. Вивчення видового складу флори та фауни широколистяного лісу. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
5. Екскурсія. Вивчення видового складу флори та фауни хвойного лісу. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
6. Екскурсія. Вивчення видового складу флори та фауни природної екосистеми степу. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
7. Екскурсія. Знайомство з особливими екосистемами (солоні озера) та заповідними територіями м. Словянськ. Вивчення видового складу флори та фауни узбережжя солоних озер. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
8. Екскурсія. Знайомство з наземною антропогенною екосистемою паркової зони. Вивчення видового складу флори та фауни м. Словянська. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
9. Екскурсія. Знайомство з антропогенними екосистемами (поле, город, сад). Вивчення видового складу флори та фауни. Проведення спостережень, збір матеріалу, оформлення щоденника.
10. Екскурсія. Кімнатні та оранжерейні рослини. Знайомство з еколого-мофологічними особливостями цих рослин, особливості вирощування. Заповнення таблиць. Оформлення щоденника.
11. Проведення спостережень, збір матеріалу, камеральна обробка зібраного матеріалу, оформлення польових щоденників і необхідної документації, підготовка і оформлення колекцій. Підготовка до звіту, звіт і складання заліку.

№ п/п	Види роботи	Кількість балів
1.	Ведення щоденника навчальної практики з польовими та лабораторними записами.	10б
2.	Оформлення 30 карток-рисуноків виявлених водних і наземних тварин з підписами (систематичне положення латинською та українською мовами);	15
3.	Виконання самостійної дослідної роботи з зоології	
4.	Знання 50 родових і видових назв виявлених водних і наземних тварин латиною і українською, а також знання їх систематики та екології.	15
5.	Вивчення структури визначника тварин	5
6.	Оформлення флористичного зошита	15б
7.	Оформлення морфологічного та систематичного гербарію рослин	15б
8.	<u>Індивідуальне завдання</u> (опис заповідника та заказника, презентація)	10б

3.1.5. Організація та керівництво практичної підготовки й порядок її проходження (обов'язки методистів і здобувачів)

Керівник практики зобов'язаний:

- Виконати контроль підготовленості місць проведення практики, наявності договорів про співпрацю, організаційно-правових аспектів проходження навчальної практики.
- Забезпечити виконання належних організаційних заходів: провести інструктаж студентів щодо порядку проходження навчальної практики, інструктаж з техніки безпеки, роз'яснити студентам порядок роботи з документами (щоденники практики, індивідуальне завдання та інші методичні рекомендації).
- Повідомити студентів про форму звітності після проходження навчальної практики – заповненого щоденника практики, складання та подання звіту про проходження практики, оформлення зібраних польових матеріалів.
- Забезпечити високу якість навчальної практики та дотримання студентами техніки безпеки, проходження всіх необхідних та належних інструктажів з техніки безпеки та охорони праці, дотримання безпечних умов проходження практики.
- Контролювати дотримання студентами правил поведінки під час проходження навчальної практики, вести таблиць відвідування та проміжний контроль етапів навчальної практики.
- Після завершення практики організувати заліковий контроль засвоєння

програми практики, зібрати щоденники практики та перевірити правильність їхнього оформлення, оформити звіт проходження практики, подати до деканату всі необхідні звітні матеріали, зокрема й зауваження та пропозиції щодо поліпшення практики студентів.

Студенти під час виконання навчальної практики зобов'язані:

- До початку практики одержати від керівника практики консультації щодо порядку проходження практики, її термінів та місця проведення, оформлення всіх необхідних документів.
- Своєчасно пройти відповідні інструктажі з техніки безпеки, охорони праці, проходження практики та вчасно з'явитися на базу практики.
- Виконувати в повному обсязі поставлені завдання, вказівки керівників практики, неухильно дотримуватися правил поведінки.
- Нести відповідальність за власну поведінку, виконану роботу, поставлені завдання.
- Вести щоденник практики, регулярно виконувати практичні завдання. У визначений термін необхідно здати створені колекції, виконану самостійну дослідну роботу, оформлений щоденник.
- Своєчасно оформляти всі необхідні документи, скласти звіт після проходження навчальної практики, скласти заліковий контроль, оформити належним чином необхідні матеріали практики та отримати диференційований залік.

3.1.6. Форми підсумкового контролю результатів практичної підготовки

При проходженні навчальної практичної підготовки (польової) контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль навчальної (польової) практичної підготовки здійснюється щоденно керівником практики.

Оцінювання знань студентів під час поточного контролю відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Вміння використовувати засвоєні теоретичні знання з курсу «Ботаніка» та «Зоологія».
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу і виконання самостійних робіт за темами; вміння проводити самостійні дослідження за рослинами та тваринами у природі.
3. Правильність оформлення щоденника практики навчальної практики з польовими та лабораторними записами.
4. Вміння користуватись визначниками, оформлювати морфологічний та систематичний гербарій та виготовляти зоологічні колекції.
5. Вміння проводити спостереження та виконувати самостійно дослідну роботу з зоології та ботаніки.

Формою підсумкового контролю результатів практичної підготовки:
диференційований залік у формі звіту.

3.1.7. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання звітів із практичної підготовки

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90–100 балів	відмінно
89–75 балів	добре
60–74 балів	задовільно
0–59 балів	незадовільно

3.1.8. Рекомендована література

Основна

1. Бондар О. І. «Зелена» економіка як підґрунтя екологізації місцевого розвитку видання: монографія / О. І. Бондар , Т. П. Галушкіна., П. Я. Унгурян.- Видавництво: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019.- 238 с.
2. Бойко М.Ф. Ботаніка. Водорості та мохоподібні. Навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 276 с.
3. Злобін Ю.А. Курс фізіології і біохімії рослин: підручник. Видавництво - Університетська книга, 2022. 464 с.
4. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми : Університетська книга, 2018. 614 с.
5. Кушакова І.В., Курільченко І.Ю. Методичні рекомендації з навчальної практичної підготовки (польової) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Слов'янськ: ДДПУ, 2022. 35 с.
6. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Омері І.Д. Ботаніка. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 218 с.
7. Марчук Г.П. Геоінформаційний моніторинг екологічного стану локальних агроecosystem: навчальний посібник (стереотипне видання) / Г.П. Марчук, Т.А. Біла - ISBN: 978-966-2393-48-4, 2019.-242 с.
8. Смарагдова мережа Донецької області / Василюк О.В., Спінова Ю.О., Садогурська С.С. і інші, Видавництво: «Глобус», 2018. – 105 с.
9. Екологічний вісник – науково-популярний екологічний всеукраїнський журнал Всеукраїнської екологічної ліги (2018-2022 рр.).
10. Екологія плюс - науково виробничий екологічний журнал ((2018-2022 рр.).
11. Якубенко Б.Є., Алейніков І.М., Шабарова С.І., Машковська С.П. Ботаніка. Підручник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 436 с.
12. Якубенко Б.Є., Біленко В.Г., Лікар Я.О., Лушпа В.І. Лікарські рослини : технологія вирощування та використання. Перевид. / За ред. д-ра біол. Наук, проф. Б.Є. Якубенка. – К. : Ліра-К, 2020. – 598с. іл. -56 с.

3.1.9. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Законодавство України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> – Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

2. Всеукраїнська екологічна ліга [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/index.php>
3. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електрон. ресурс] : офіційний портал. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua>
4. Науково-популярний сайт VitaMarg [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vitamarg.com/eco>

3.2. Виробнича практична підготовка (предметно-фахова)

3.2.1. Мета виробничої практичної підготовки (предметно-фахова)

Мета виробничої практичної підготовки полягає у наданні можливості студенту отримати, закріпити, перевірити та поглибити набуті теоретичні знання певного циклу дисциплін під час виконання лабораторного дослідження та практичних робіт. Навчальна практика надає можливість зібрати фактичний матеріал для виконання наукових робіт, дає можливість всебічного вивчення експериментального методу в біології, вдосконалення самостійних навичок експериментальної роботи в сфері вивчення анатомії, фізіології людини і тварин, біохімії, фізіології рослин, знайомить студента з постановкою та проведенням польових демонстраційних дослідів, формує у здобувачів вищої освіти культуру природокористування та відповідальне ставлення до природи.

3.2.2. Завдання виробничої практичної підготовки (предметно-фахової) практичної підготовки

- поглибити і закріпити теоретичні знання, набуті здатності застосовувати ці знання на практиці;
- з'ясувати первинні механізми, які лежать в основі фізіологічних процесів рослинних та тваринних організмів, їх координація і регуляція в зв'язку з навколишнім середовищем;
- ознайомитись із теоретичними основами сучасних методик і технологічних засобів дослідження механізмів і закономірності всіх проявів життєдіяльності організму людини і тварин;
- оволодіти методиками для дослідження фізіологічних процесів, закладання довготривалих та короткочасних дослідів;
- набути професійних навичок проведення експерименту та фізіолого-біохімічних аналізів в лабораторних та польових умовах;

- оволодіти навичками експериментальної роботи, прищепити майбутнім вчителям біології зацікавлення до проведення навчально-дослідної і науково-дослідної роботи у кабінеті біології, теплиці, на навчально-дослідній ділянці, в гуртку юннатів тощо;
- вдосконалити навички статистичної обробки даних;
- навчитися аналізувати експериментальні дані та робити аргументовані висновки.

Обладнання для практики: Ноутбук Acer Aspire ES 15 ES1- 533-P2NC (NX.GFTEU.036) 15.6 " (1366x768) матовий / Intel Pentium N4200 (1.1 - 2.5 ГГц) / RAM 4 ГБ / HDD 1 ТБ / Intel HD Graphics 505 / DVD +/- RW / LAN / Wi-Fi / Bluetooth / веб-камера / Linux / 2.4 кг / чорний Проектор Epson EB-S05, 13 x LCD

800x600, 3200 ANSI лм F: 1.45 ÷ 1.96 : 1, лампа 1 x 210 вт Проекційний екран 2e 001196T Тип проєкції - пряма Мікроскоп біологічний «Мікромед», 2020 р., 1 екз. Мікроскоп Sigeta 4 екз., 2020 р. Мікроскоп Біолам 70-С, 10 екз. Моделі квітів представників різних родин, 1 набір, 2020 р. Скелет людини (170 см), 1 екз., 2020 р. Скелети хордових, 6 екз., 2020 р. Набір лабораторного обладнання 2020 р. Набір мікропрепаратів з ботаніки, 10 комплектів, 2019 р. Набір мікропрепаратів (гриби та лишайники), 1 екз., 2019 р. Набір мікропрепаратів із зоології, 10 комплектів, 2019 р. Набір мікропрепаратів з гістології, 5 екз. Шліфи кісток – 1; барельєфні моделі та стенди – 18; набір кісток людини – 1. Муляжі, барельєфи та об'ємні моделі: "Серце людини" (3), "Головний мозок" (2), "Печінка" (1), "Шкіра людини" (1), "Органи травлення" (1), "Кровообіг" (1), "Кровообіг плоду" (1), "Легені" (1), "Органи виділення" (1), "Дихальні шляхи" (1), Череп (роз'ємна модель) - 1, Торс людини (м'язова система) - 2; Гербарій – 5; Таблиці-схеми з біології – 40.

3.2.4. Зміст і завдання індивідуальної роботи здобувача під час виробничої практичної підготовки (предметно-фахової)

№ п/п	Види роботи	Кількість балів
	Лабораторні дослідження з анатомії	
1.	Дослідження будови клітини тваринного організму: ядро, органоїди, оболонка	5
2.	Поділ клітин: мітоз, мейоз.	5
3.	Ембріональний розвиток людини: етапи, особливості розвитку основних структур	5
4.	Біомеханіка і координація рухів у процесі ходьби, бігу	5
5.	Конституція людини: типологічні характеристики. Статеві і расові риси людства.	5
	Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	
	Лабораторні дослідження з біохімії	
1.	Складні вуглеводи, їх практичне застосування Вуглеводи у харчуванні. Глікемічний індекс	5
2.	Стерини, їх роль в організмі Рослинні і тваринні ліпіди серед компонентів їжі: шкода і користь	5
3.	Взаємоперетворення речовин в організмі. Цикл трикарбонових кислот	5
4.	Біосинтез білка у клітині. Білки у харчуванні	5

5.	Гормональна регуляція метаболізму та біологічних функцій. Вітаміни як компоненти їжі Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	5
Лабораторні дослідження з фізіології людини і тварин		
1.	Оцінка типу вищої нервової системи	5
2.	Особливості ВНД людини. Фізіологічні основи мислення.	5
3.	Дослідження умовних рефлексів; умови вироблення і збереження рефлексів; стадії утворення умовних рефлексів. Гальмування умовних рефлексів.	5
4.	Механізми пам'яті, визначення ефективності короткотривалої пам'яті	5
5.	Увага. Дослідження видів уваги. Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	5
Лабораторні дослідження з фізіології рослин		
1.	Клітина як структурно-функціональна одиниця рослинного організму.	5
2.	Дослідження залежності фотосинтезу від внутрішніх особливостей деревних рослин (вмісту хлорофілу, відтоку асимілятів, активності ферментів).	5
3.	Відкладання запасних речовин у вегетативних органах дерев. Річний цикл перетворень запасних речовин (жирів, білків і вуглеводів) у тканинах деревних рослин	5
4.	Захисні речовини. Біологічна роль живиці, дубильних речовин, алкалоїдів і глюкозидів, фенольних сполук. Фітонциди	5
5.	Стійкість рослин проти впливу шкідливих газів та пилу. Фізіологічні основи підбору асортименту деревних порід для створення зелених і санітарно-захисних зон навколо міст та промислових центрів. Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	5
Усього за практичну підготовку		1006
Лабораторні дослідження з екології		
1.	Визначення кислотності і токсичності опадів	5
2.	Забруднення води та деякі способи її очищення	5
3.	Вивчення екологічного стану території навчального закладу. Оцінювання навколишнього середовища при наявності, чисельності та різноманітності видів лишайників(ліхеноіндикація)	5
4.	Аналіз побутових відходів та їх рециклізація. Вивчення рекупераційних методів боротьби з відходами на підприємства міста	5

5.	Екологічні екскурсії у природу. Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	10
	Лабораторні дослідження з цитологія і гістологія з основами ембріології	
1.	Методи дослідження у цитології. Еволюція клітинних форм життя	5
2.	Біологічні мембрани. Міжклітинні контакти. Спеціалізовані структури плазматичної мембрани. Клітинні оболонки	5
3.	Ядро клітини. ДНК та білки хроматину. Рівні організації хромосом	5
4.	Відхилення від звичайного протікання мітозу: ендомітоз, ендоредуплікація, багатоядерність. Відкритий та закритий мітози. Багатополюсність мітозу та порушення окремих ниток веретена.	5
5.	Загальна характеристика тканин. Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	10
	Лабораторні дослідження з генетики	
1.	Цитологічні основи спадковості Генетичні і цитологічні докази кросинговеру	5
2.	Генетичний аналіз спадкування ознак Генетичний аналіз успадкування моногенних ознак	5
3.	Генетичний аналіз успадкування полігенних ознак	5
4.	Генетичний аналіз успадкування ознак при взаємодії неалельних генів	5
5.	Особливості спадкування ознак, зчеплених із статтю Оформлення завдання у лабораторному зошиті.	10
	Презентація і захист звіту практики	10
	Усього за практичну підготовку	100

3.2.5. Організація та керівництво практичної підготовки й порядок її проходження

Керівник практики зобов'язаний:

- Виконати контроль підготовленості місць проведення практики, наявності договорів про співпрацю, організаційно-правових аспектів проходження навчальної практики.
- Забезпечити виконання належних організаційних заходів: провести інструктаж студентів щодо порядку проходження навчальної практики, інструктаж з техніки безпеки, роз'яснити студентам порядок роботи з

документами (щоденники практики, індивідуальне завдання та інші методичні рекомендації).

- Повідомити студентів про форму звітності після проходження навчальної практики – оформлення виконаних завдань та досліджень у лабораторному зошиті.
- Забезпечити високу якість навчальної практики та дотримання студентами техніки безпеки, проходження всіх необхідних та належних інструктажів з техніки безпеки та охорони праці, дотримання безпечних умов проходження практики.
- Контролювати дотримання студентами правил поведінки під час проходження навчальної практики, вести таблиць відвідування та проміжний контроль етапів навчальної практики.
- Після завершення практики організувати заліковий контроль засвоєння програми практики, зібрати лабораторні зошити з практики та перевірити правильність їхнього оформлення, оформити звіт проходження практики, подати до деканату всі необхідні звітні матеріали, зокрема й зауваження та пропозиції щодо поліпшення практики студентів.

Студенти під час виконання навчальної практики зобов'язані:

- До початку практики одержати від керівника практики консультації щодо порядку проходження практики, її термінів та місця проведення, оформлення всіх необхідних документів.
- Своєчасно пройти відповідні інструктажі з техніки безпеки, охорони праці, проходження практики та вчасно з'явитися на базу практики.
- На практику носити спеціальний одяг (халат).
- Виконувати в повному обсязі поставлені завдання, вказівки керівників практики, неухильно дотримуватися правил поведінки.
- Нести відповідальність за власну поведінку, виконану роботу, поставлені завдання.
- Вести лабораторний зошит практики, регулярно виконувати практичні завдання. У визначений термін необхідно здати виконану самостійну дослідну роботу, оформлений лабораторний зошит практики.
- Своєчасно оформляти всі необхідні документи, скласти звіт після проходження навчальної практики, скласти заліковий контроль, оформити належним чином необхідні матеріали практики та отримати залік.

3.2.6. Форми підсумкового контролю результатів практичної підготовки: диференційований залік у формі звіту.

3.2.7. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання звітів із практичної підготовки

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90–100 балів	відмінно
89–75 балів	добре
60–74 балів	задовільно
0–59 балів	незадовільно

3.2.8. Рекомендована література

1. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 1 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.8, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 368 с.
2. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 2 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.7, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 456 с.
3. Анатомія людини : підручник у 3 т. Т. 3 / [А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. Вид.6, допрац. Вінниця : Нова Книга, 2019. 376 с.
4. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 592 с.
5. Бойко М.Ф. Ботаніка. Водорості та мохоподібні. Навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 276 с.
6. Якубенко Б.Є., Алейніков І.М., Шабарова С.І., Машковська С.П. Ботаніка. Підручник. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 436 с.
7. Неведомська Є.О., Маруненко І.М., Омері І.Д. Зоологія. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 290 с.
8. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми : Університетська книга, 2018. 614 с.
9. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Омері І.Д. Ботаніка. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 218 с.
10. Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.
12. Явоненко О.Ф., Яковенко Б.В. Біохімія: підручник для студентів спеціальності «Фізична культура» педагогічних університетів. Суми : ВТД «Університетська книга», 2022. 380 с.
13. Юрченко Л.І. Екологія. Навчальний посібник. Київ : Професіонал, Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
14. Біоорганічна хімія : підручник / Ю. І. Губський. 3-тє вид., стер. Вінниця : Нова Книга, 2019. 416 с.
15. Біологічна хімія : практикум. Навч. посібник / Л.Ф. Павлоцька, Н.В. Дуденко, Є.Я. Левітін. Суми : Університетська книга, 2019. 63 с.
16. Біохімія плодів та овочів : навч. посіб. / В.В. Євлаш, О.П. Прісс, М.Є. Сердюк, Л.Ф. Павлоцька, Л.А. Скуріхіна, Н.В. Дуденко, О.І. Сухаренко. Таврійс. держ. агротехнол. ун-т. Мелітополь : Люкс, 2019. 206 с.

3.2.9. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://issuu.com/novaknyha/docs/pishak_medychna_biologiya
2. <https://lifelib.info/cytology/cytology/index.html>

3. <https://lifelib.info/biology/>

4. <https://uk.sodiummedia.com/4236087-variety-of-the-simplest-types-characteristics-and-value-of-the-simplest>

3.1. Вид практичної підготовки: Виробнича (педагогічна) практична підготовка

3.3.1. База практичної підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини): відділ освіти Слов'янської міської ради Донецької області (ЗОШ №№ 1, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, педагогічний ліцей).

3.3.1. Виробнича (педагогічна) практична підготовка

Мета практичної підготовки полягає в оволодінні здобувачами сучасними методами, формами, технологіями організації, управління, контролю, корекції та оптимізації навчального процесу з біології та основ здоров'я людини, формування у здобувачів на базі одержаних в університеті професійних компетентностей умінь і навичок для ухвалення самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних практичних умовах, виховання потреби систематично вдосконалювати свої знання та ефективно їх використовувати у професійній діяльності.

3.3.2. Завдання виробничої (педагогічної) практичної підготовки

- розвиток професійно важливих особистісних якостей; загальних і фахових компетентностей майбутнього вчителя школи;
- формування професійно-педагогічної спрямованості; цілісних, системно-структурних професійних знань; професійно-творчої самостійності;
- культури професійно-педагогічного спілкування; педагогічної рефлексії здобувачів.

Передумовами проходження виробничої практичної підготовки є набуті раніше компетентності та результати навчання з ОК: Методика навчання біології, Методика навчання основ здоров'я, Психологія, Професійна етика, естетика, Педагогіка, Інклюзивна освіта, Менеджмент, маркетинг, економіка освіти, Математичні методи моніторингу якості освіти, Основи наукових досліджень, Філософія.

3.3.4. Зміст і завдання індивідуальної роботи здобувача під час (навчальної) практичної підготовки.

Термін практичної підготовки з педагогіки відповідно до навчального плану 2 тижня.

Основний етап практичної підготовки на II курсі передбачають:

1. Ознайомлення здобувачів ступеня вищої освіти з сучасним навчально-виховним процесом загальноосвітньої національної школи 1-3 ступенів, її матеріальною базою.
2. Знайомство із шкільною документацією: паспорт школи, план роботи школи на рік, основні напрямки навчально-виховної роботи в школі, план роботи

класного керівника на півріччя, план-конспект уроку з фахового предмету, класний журнал, паспорт здоров'я класу тощо.

3. Відвідування у закріпленому за здобувачем ступеня вищої освіти класі уроків, виховних та позакласних заходів, які проводять вчителі з предметів та класний керівник з метою вивчення організації навчально-виховного процесу та професійної діяльності вчителя.

4. Надання допомоги організатору виховної роботи школи, вчителям, класним керівникам, вчителю групи подовженого дня, педагогу-організатору з підготовки й проведення виховних заходів у класі, школі, перевірці щоденників, виготовленні наочності, художньому оформленні тощо.

5. Відвідування батьківських зборів з метою ознайомлення з роботою вчителя з батьками учнів.

6. Знайомство з роботою різноманітних шкільних гуртків, секцій, клубів, дитячих і громадських організацій і об'єднань, відвідування їх занять, допомога у діяльності.

7. Самостійне розроблення й проведення з учнями окремих видів виховних занять.

8. Активна участь кожного здобувача ступеня вищої освіти у будь-яких класних, загальношкільних або позакласних заходах, що проводяться під час практичної підготовки.

9. Здобувач ступеня вищої освіти має вести свою документацію: щоденник психолого-педагогічних спостережень, індивідуальний план роботи, а також формує вміння задокументувати спостереження й аналіз неординарної педагогічної ситуації, спробує знайти за допомогою вчителя або методиста її правильне рішення, написати звіт з практичної підготовки.

Основні етапи практичної підготовки на II курсі передбачають:

№ п/п	Види роботи	Кількість балів
1.	Зафіксувати у зошиті з практичної підготовки «Паспорт школи»	10
2.	Ознайомитися з планом виховної роботи класного керівника закріпленого класу на семестр і скласти свій індивідуальний план роботи (на кожен день)	10
3.	Вести щоденник психолого-педагогічних спостережень за навчально-виховним процесом	30
4.	Представити 2 найцікавіші педагогічні ситуації, за якими спостерігали, способи їх вирішення вчителем	25
5.	Здійснювати допомогу вчителю у роботі з учнями у позаурочний час (перевірка щоденників, проведення виховних бесід з окремими учнями, робота з батьками, підготовка до виховних заходів, складання сценарію тощо)	15
6.	Оформити звітну документацію і вчасно подати її викладачу	10

Разом		1006
Основні етапи практичної підготовки на III курсі передбачають:		
1 складова: педагогічна		
1.	Щоденник педагогічних спостережень – 20 балів (подається кожен день після закінчення занять у класа до 15.00)	206
2.	Розробка і створення 1 відео майстеркласу	106
3.	Розробка і проведення виховного заходу із класом, до якого прикріплені, або за участю всіх членів групи. Відеоматеріали + ОРИГІНАЛЬНА письмова розробка. -	106
4.	На ресурсі https://learningapps.org/ розробити вправу (завдання) за одним з основних напрямів виховання: моральне, розумове, фізичне, трудове, економічне, патріотичне, громадянське, статеве, екологічне.	76
5.	Паспорт школи (робота з інформації на сайті школи): Кількість вчителів, кількість класів, батьківській комітет (склад), чи є система самоуправління у школі, почесні спончори, вчителі-методисти, історія школи.	56
6.	План виховної роботи класного керівника на II півріччя (аналіз). За якими напрямками виховання здійснюється виховна робота, які форми проведення заходів заплановано, яким знаменним датам присвячено. – 5 балів.	56
7.	Звіт з навчальної педагогічної практики додати фото і відео звітність	36
Разом:		50
2 складова: психологічна		
	Складання психолого-педагогічної характеристики класу	10
	Визначення психологічної структури класу, кількісних та якісних показників	10
Разом		20
3 складова: фахова		
1.	Участь в установчій конференції з виробничої практичної підготовки, ознайомлення зі змістом та	1

	завданнями практичної підготовки.	
2.	Комплексне вивчення освітньо-виховної роботи школи особливостей класу та окремих учнів (знайомство основними напрямками роботи школи, бесіда адміністрацією школи, вчителями; аналіз планів роботи школи, детальне знайомство з програмами, підручниками розкладом занять; знайомство з матеріальною базою школи; вивчення особових справ учнів, щоденників класних журналів; спостереження за учнями під час відвідування уроків біології та основ здоров'я у закріпленому класі).	3
3.	Знайомство з календарно-тематичним планом навчальної роботи з біології для класу, за яким закріплено здобувача-практиканта.	2
4.	Проведення з учнями виховної роботи у відповідності до плану класного керівника.	3
5.	Проведення роботи з батьками учнів класу (індивідуальні бесіди проводяться за необхідності).	1
6.	Участь в оформленні кабінету біології, ремонті і виготовленні наочних посібників і дидактичного матеріалу, створенні мультимедійних презентацій та завдань у цифровому форматі до навчально-виховного процесу.	3
7.	Перевірка й оцінювання письмових робіт учнів, ведення шкільної документації.	3
8.	Оформлення звіту з виробничої практичної підготовки: -щоденника практичної підготовки; -планів-конспектів уроків біології (5) і основ здоров'я (2); -календарно-тематичний план навчальної роботи з біології для класу, за яким закріплено -аналізи відвіданих уроків (10); -розгорнутого плану-конспекту виховного заходу; -плану виховної роботи класного керівника.	10
4.	Захист звіту практичної підготовки.	4
	Разом	30
	Усього за практичну підготовку	100

Основні етапи практичної підготовки на IV курсі передбачають:

№ п/п	Види роботи	Кількість балів
1 складова: фахова		
1.	Участь в установчій конференції з виробничої практичної підготовки, ознайомлення зі змістом та завданнями практичної підготовки.	2
2.	Комплексне вивчення освітньо-виховної роботи школи, особливостей класу та окремих учнів (знайомство з основними напрямками роботи школи, із сайтом школи, бесіда з адміністрацією школи, вчителями; аналіз планів роботи школи, детальне знайомство з програмами, підручниками, розкладом занять; знайомство з матеріальною базою школи; вивчення особових справ учнів, щоденників, класних журналів; спостереження за учнями під час відвідування уроків біології та основ здоров'я у закріпленому класі).	2
3.	Складання календарно-тематичного плану з біології та основ здоров'я для класу, за яким закріплено здобувача-практиканта.	2
4.	Підготовка і проведення уроків біології та основ здоров'я згідно з програмами для 5-9 класів (2 уроки)	5
5.	Проведення з учнями виховного заходу у відповідності до плану класного керівника (сценарій).	2
6.	Проведення роботи з батьками учнів класу (індивідуальні бесіди проводяться за необхідності).	1
7.	Участь в оформленні кабінету біології, ремонті і виготовленні наочних посібників і дидактичного матеріалу, створення мультимедійних презентацій та завдань у цифровому форматі до навчально-виховного процесу.	5
8.	Методична та науково-дослідна робота. Перевірка й оцінювання письмових робіт учнів, ведення шкільної документації.	5
9.	Оформлення звіту з виробничої практичної підготовки: -щоденника практичної підготовки; -планів-конспектів уроків біології (5) і основ здоров'я (2); -самоаналізу проведеного уроку біології; -розгорнутого плану-конспекту виховного заходу; -плану виховної роботи класного керівника; -психолого-педагогічної характеристики класу;	11

	-аналізів відвіданих уроків (15)	
10.	Захист звіту практичної підготовки.	5
Разом		40
2 складова: педагогічна		
1.	Ознайомитись з планом виховної роботи класного керівника і на його основі скласти свій план виховної роботи з учнями закріпленого класу на період практичної підготовки	1
2.	Провести 2 виховних заходи у закріпленому за здобувачем-практикантом класі, з них: 1 контрольний із сценарієм та оцінкою методиста; 1 поточний із планом-конспектом та оцінкою класного керівника.	5
3.	Подати розгорнутий аналіз відвіданого виховного заходу, проведеного класним керівником або здобувачем-практикантом, додати сценарій заходу	5
4.	Провести науково-педагогічне дослідження з обраної теми, надати результати	9
5.	Провести додаткову виховну роботу з учнями у позаурочний час (перевірка щоденників, проведення додаткових виховних заходів з окремими учнями, профорієнтаційна робота, робота з батьками тощо)	3
6.	Оформити звітну документацію з фото і відеоінформацією, вчасно подати її викладачеві-методисту від кафедри педагогіки	1
Разом:		30
3 складова: психологічна		
1.	Скласти психолого-педагогічну характеристику учня	10
2.	Визначення психологічної структури класу, кількісних та якісних показників	10
Разом		20
4 складова: Шкільна гігієна		
1.	Гігієнічна оцінка навчально-виховної роботи	3
2.	Гігієнічна оцінка уроку	5
3.	Гігієнічна оцінка режиму дня учня	1
4.	Санітарно-гігієнічна оцінка класного приміщення	1
		106

3.3.5. Організація та керівництво практичної підготовки й порядок її проходження (обов'язки методистів і здобувачів)

Здобувачі бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) факультету фізичного виховання ДДПУ проходять виробничу практичну підготовку в закладах загальної середньої освіти.

Обов'язки керівника виробничої (педагогічної) практичної підготовки:

Керівництво виробничою практичною підготовкою здійснюють викладачі кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології. За групою здобувачів закріплюється груповий керівник, методист з педагогіки і психології, методисти з методики навчання біології та основ здоров'я та шкільної гігієни.

Керівник виробничої практичної підготовки факультету виконує таку роботу:

- розподіляє здобувачів на групи, закріплює їх за школами;
- готує наказ про проведення виробничої практичної підготовки;
- контролює роботу групових керівників виробничої практичної підготовки;
- організовує проведення настановчих і підсумкових конференцій за участю керівників практичної підготовки, працівників шкіл;
- підбиває підсумки практичної підготовки на факультеті та готує звіт.

Методисти фахової кафедри:

- здійснюють загальне керівництво й несуть відповідальність за виробничу практичну підготовку у групи здобувачів, закріпленої за ними;
- спільно з керівником ЗЗСО знайомлять здобувачів зі школою, вчителями, розподіляють здобувачів за класами;
- спільно з учителями визначають для кожного здобувача теми уроків;
- спільно з учителями та викладачами кафедри допомагають здобувачам скласти індивідуальний план роботи на весь період виробничої практичної підготовки;
- спільно зі здобувачами відвідують і аналізують навчальні заняття вчителів;
- консультують здобувачів з питань підготовки та проведення уроків і позакласних заходів, перевіряють і затверджують розроблені здобувачами плани-конспекти навчальних занять;
- відвідують усі залікові навчальні заняття і позакласні заходи, що проводяться здобувачами, аналізують та оцінюють їх проведення;
- здійснюють контроль за практичною підготовкою здобувачів, вчасно виявляють недоліки і вживають заходи щодо їх усунення;
- готують здобувачів до виступів на підсумковій конференції з виробничої практичної підготовки, допомагають в оформленні матеріалів для виставки;

– беруть участь у проведенні диференційованого заліку з виробничої практичної підготовки, спільно з викладачами кафедри виставляють загальну оцінку;

– беруть участь у настановчих і підсумкових конференціях, присвячених виробничій педагогічній підготовці здобувачів.

Обов'язки керівника бази практичної підготовки:

– створює необхідні умови для виконання здобувачами програми виробничої практичної підготовки, не допускає використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практичної підготовки та майбутній спеціальності;

– погоджує індивідуальний план і графік проходження практичної підготовки з урахуванням пропозицій здобувача-практиканта на основі програми практичної підготовки, умов і особливостей бази практичної підготовки;

– надає необхідну методичну допомогу, дає вказівки та завдання здобувачу-практиканту відповідно до його плану та графіку, перевіряє їх виконання, контролює зроблені здобувачем-практикантом записи у щоденнику практичної підготовки;

– допомагає здобувачу при складанні планів-конспектів залікових уроків і виховних заходів, контролює та оцінює їх проведення в умовах певного класу;

– після закінчення практичної підготовки дає письмову характеристику на здобувача-практиканта, у якій, зокрема, відзначає його професійні та особистісні якості, ставлення до виконання доручень, уміння використовувати набуті знання на практиці, а також об'єктивність і рівень підготовленого ним звіту про виробничу практичну підготовку.

Обов'язки здобувачів вищої освіти

Здобувач-практикант зобов'язаний:

– знаходитись у школі протягом 4 днів на тиждень, не менше 6 годин на день (при цьому один день тижня виділяється йому як методичний день);

– виконувати всі види робіт, передбачені програмою практичної підготовки, ретельно готуватись до проведення уроків і позакласних заходів;

– бути для учнів взірцем працелюбності, дисциплінованості, організованості, охайності;

– дотримуватись внутрішнього режиму школи, виконувати розпорядження адміністрації школи та керівника практичної підготовки;

– подати звіт та необхідну документацію через 3 дні після закінчення практичної підготовки.

Здобувач-практикант має право:

– звертатися з усіх виробничих питань до керівників практичної підготовки, адміністрації школи;

– вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення практичної підготовки;

– брати участь у засіданні педагогічної ради школи;

– користуватись шкільною бібліотекою.

3.3.6. Форми підсумкового контролю результатів практичної підготовки диференційований залік у формі звіту.

3.3.7. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання звітів із практичної підготовки

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90–100 балів	відмінно
89–75 балів	добре
60–74 балів	задовільно
0–59 балів	незадовільно

3.3.8. Рекомендована література

Основна

1. Тарасова С.М., Космачова А.М., Міхєєва Г.М. Методика навчання біології : Навчальний посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с.
2. Карташова І. Методика навчання біології: робочий зошит для практичних занять. Херсон: вид-во ПП Вишемирський В.С., 2019. 150 с.
3. Задорожний К.М. Біологія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Харків : Ранок, 2017. 240 с.
4. Межжерін С.В., Межжеріна Я.О. Біологія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. 288 с.
5. Андерсон О.А., Вихренко М.А., Чернінський А.О. Біологія і екологія (рівень стандарту): підруч. для 10-го кл. закл. заг. серед. Освіти. К. : Школяр, 2018. 216 с.
6. Соболев В.І. Біологія і екологія (рівень стандарту): підруч. для 11-го кл. закл. заг. серед. Освіти. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2019. 256 с.
7. Біологія і екологія (рівень стандарту): підруч. для 11-го кл. закл. заг. серед. освіти / Р. В. Шаламов, М. С. Каліберда, Г. А. Носов. Харків : Соняшник, 2019. 320 с.
8. Методика проведення експериментів на уроках біології / І. В. Кушакова, В. Є. Бобирев, О. А. Дичко, І. Ю. Курільченко. Навч. посібник. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. 146 с
9. Курільченко І.Ю., Кушакова І.В. Методичні рекомендації до практичних занять з методики викладання біологічних дисциплін для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2020. 36 с.
10. Курільченко І. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Методика викладання основ здоров'я» для здобувачів природничих спеціальностей / І. Ю. Курільченко. – Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. – 31 с.
11. Кушакова І.В., Курільченко І.Ю. Методичні рекомендації до виробничої (педагогічної) практичної підготовки для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2020. 32с.
12. Кушакова І. В. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для здобувачів природничих спеціальностей / Ю. С. Клименко, І. В. Кушакова, В. Є. Бобирев, Д. В. Дичко, І. Ю. Курільченко. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. 28 с.

13. Грабовський А. Навчальний хімічний експеримент як засіб формування предметної компетентності з хімії / Андрій Грабовський // Біологія і хімія в рідній школі. 2020. №1(136). С. 14-16.
14. Ліна Рибалко Упровадження інноваційних підходів до навчання – шлях модернізації змісту освіти / Ліна Рибалко // Біологія і хімія в рідній школі. 2020. №1(136). С. 24-42.
15. Перепелиця О. Про деякі психолого – педагогічні аспекти конструювання уроку / Ольга Перепелиця // Біологія і хімія в рідній школі. 2019. № 6. С. 14-16.
16. Ващенко Л. Моніторинг рівнів сформованості предметної біологічної компетентності учнів №3 2019 / Лідія Ващенко // Біологія і хімія в рідній школі. 2019. №3. С. 31-37.
17. Безпека в школі. Нормативно-правове забезпечення [Текст] / [упоряд. Н. Харченко]. - Київ : Шкільний світ, 2017. - 147с.
18. Безперервна пропедевтична педагогічна практика [Текст] : метод. рек. для здобувачів вищ. пед. освіти першого (бакалавр.) рівня другого року навчання / [А. Д. Балацинова та ін. ; за ред. С. Т. Золотухіної] ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Каф. заг. педагогіки і педагогіки вищ. шк. - Харків : Планета-Принт, 2019. - 41 с.
19. Бугайчук, Анастасія Василівна. Новий учитель. Перепідготовка [Текст] / Анастасія Бугайчук. - Київ : Шкільний світ, 2018. - 83 с.
20. Виховні системи класу. Інноваційні моделі [Текст] / [О. Буйневич та ін. ; упоряд. Н. Харченко]. - Київ : Шкільний світ, 2017. - 156 с.
21. Дитяча жорстокість. Як запобігти лиху [Текст] / [Р. Сікаленко та ін. ; упоряд.: В. Снігульська]. - Київ : Шкільний світ, 2017. - 183 с.
22. Ієвлев, Олександр Миколайович. Професійно-педагогічна мобільність майбутнього викладача: теорія і практика [Текст] : монографія / Олександр Ієвлев ; за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. Л. Л. Сущенцевої. - Хмельницький : Бідюк Є. І. [вид.], 2020. - 211 с.
23. Крамська, З. М. Літня педагогічна практика як засіб формування професійної компетентності здобувачів освіти [Текст] : навч.-практ. посіб. / З. М. Крамська, І. М. Крупенко. - Умань : Сочінський М. М., 2022. - 84 с.
24. Кудрик, Ліліана Григорівна. Самокоучинг. Як запобігти професійному вигоранню [Текст] : [посібник] / Ліліана Кудрик, Андрій Бешлей, Уляна Мельник. - Київ : Шкільний світ, 2019. - 214, [1] с.
25. Мерзлякова, Олена Леонідівна. Інформаційна грамотність. Профілактика деструктивного впливу мас-медіа [Текст] / Олена Мерзлякова ; [упоряд. Т. Червонна]. - Київ : Шкільний світ, 2017. - 79 с.
26. Мистецтво самопрезентації [Текст] : [посібник] / [Н. Харченко та ін.]. - Київ : Шкільний світ, 2018. – 118с.
27. Олійник, Ірина Вікторівна. Педагогічна практика: програма та методика реалізації [Текст] : навч.-метод. посіб. / І. В. Олійник ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2019. - 135 с.
28. Педагогічна практика: методичні рекомендації з питань організації і проведення [Текст] / [уклад.: Г. М. Мешко та ін.] ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ф-т педагогіки та психології, Каф. педагогіки та

- менеджменту освіти. - Тернопіль : ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2021. - 112 с. : табл. - Бібліогр.: с. 48-49.
29. Педагогічна практика в загальноосвітньому закладі [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів II-IV курсу спец. 017 "Фізична культура і спорт", перший (бакалавр.) рівень вищ. освіти / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ф-т здоров'я, фіз. виховання і спорту ; [уклад.: Туманова В. М., Дереза Т. Г., Гацко О. В.]. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. - 103 с.
30. Письмак, Лариса Леонідівна. Підліткова криза: як зарадити та допомогти [Текст] : [посібник] / Лариса Письмак ; [упоряд.: В. Сінгульська]. - Київ : Шкільний світ, 2018. - 151 с.
31. Поліщук, Леонід Клавдійович. Педагогічна практика. Організація та проходження практики здобувачами ступня доктора філософії за спеціальностями "Матеріалознавство" та "Галузеве машинобудування" [Текст] : навч. посіб. / Л. К. Поліщук, В. І. Савуляк, О. П. Шиліна ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2021. - 41 с.
32. Радул, В. В. Педагогічна практика (виконання навчальної програми з педагогіки) [Текст] : навч.-метод. посіб. / Радул В. В., Кравцова Т. О., Краснощок І. П. ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. - 159 с.
33. Учитель як менеджер НУШ [Текст] : [кн.-довід.] / [упоряд.: В. Я. Ястребова та ін.]. - Київ : Шкільний світ, 2019. - 119 с. : іл. - (Серія "Бібліотека "Шкільного світу") (Завуч. Бібліотека) (Класний керівник. Бібліотека) (Початкова освіта. Бібліотека). - Бібліогр.: с. 94.
34. Харченко, Наталія Вікторівна. Розвиток критичного мислення. Інноваційні форми роботи для дітей і дорослих [Текст] / Наталія Харченко. - Київ : Шкільний світ, 2018. - 118, [1] с.
35. Четверікова, Наталя Володимирівна. Інклюзивний клас у школі [Текст] : психол.-пед. аспекти роботи педагогів / Наталя Четверікова. - Київ : Шкільний світ, 2018. - 134 с.
36. Швень, Ярослава Леонідівна. Воркшопи. Управлінська діяльність [Текст] / Ярослава Швень. - Київ : Шкільний світ, 2018. - 111 с.
37. Ястребова, Валентина Яківна. Освітня програма ЗЗСО. Управлінський практикум [Текст] / Валентина Ястребова, Георгій Беженар ; [упоряд.: Ж. Сташко]. - Київ : Шкільний світ, 2019. - 151 с.
38. Яцюк, Марія Валеріївна. Психодіагностика суїцидальної поведінки [Текст] : [посібник] / Марія Яцюк ; [упоряд.: А. Козлова]. - Харків : Шкільний світ, 2018. - 109 с.
39. Біологія: навч. посіб. / За ред. В. О. Мотузного. – 8-е вид., стер. – К.: Вища школа, 2017. – 622 с.
40. Грицай Н.Б. Методика навчання біології: навчальний посібник Рівне : РДГУ, 2017.-272с.
41. Грицай Н.Б. Методика підготовки та проведення екскурсій з біології : навчально-методичний посібник / Н.Б. Грицай.- Рівне : О.Зень, 2017. - 232с.

42. Кушакова І. В. Методика проведення експериментів на уроках біології / І. В. Кушакова, В. Є. Бобирєв, О. А. Дичко, І. Ю. Курільченко // Навч. посібник Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. – 146 с.
43. Курільченко І.Ю. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Методика викладання біологічних дисциплін» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / І. Ю. Курільченко, І. В. Кушакова, О. А. Дичко – Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2020. – 35 с.
44. Курільченко І. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Методика викладання основ здоров'я» для студентів природничих спеціальностей / І. Ю. Курільченко. – Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. – 31 с.
45. Тарасова С.М. Методика навчання біології / С.М.Тарасова, А.М. Космачова, Г.М. Міхеєва : Навч. посібник © Видавництво "Олді+", 2018. – 354 с.
46. Кушакова І.В., Курільченко І.Ю. Методичні рекомендації до виробничої (педагогічної) практичної підготовки для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)– Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2020. – 35 с.
47. Кушакова І. В. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для студентів природничих спеціальностей / Ю. С. Клименко, І. В. Кушакова, В. Є. Бобирєв, Д. В. Дичко, І. Ю. Курільченко. – Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. – 29 с.
48. Грабовський А. Навчальний хімічний експеримент як засіб формування предметної компетентності з хімії / Андрій Грабовський // Біологія і хімія в рідній школі. - 2020. -№1(136). – С. 14-16.
49. Ліна Рибалко Упровадження інноваційних підходів до навчання – шлях модернізації змісту освіти / Ліна Рибалко // Біологія і хімія в рідній школі - 2020. -№1(136). – С 24-42.
50. Перепелиця О. Про деякі психолого – педагогічні аспекти конструювання уроку / Ольга Перепелиця // Біологія і хімія в рідній школі - 2019. -№ 6. – С. 14-16.
52. Ващенко Л. Моніторинг рівнів сформованості предметної біологічної компетентності учнів №3 2019 / Лідія Ващенко // Біологія і хімія в рідній школі - 2019. - №3. - .С. 31-37.
53. Науково-методичний журнал з книжковим додатком Біологія 2016 – 2020 роки.

3.3.9. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проект. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua/category/fajly/usi-uroky-biologiji/metodyka-vykladannya-biologiji/>
3. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

4. Методика викладання біології, математики та економічних дисциплін. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/school/method/734/>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Посилання на дистанційний курс

В умовах дистанційного навчання «Наскрізна практична підготовка» може відбуватися дистанційно або змішано на платформі Moodle ДВНЗ «Донбасський державний педагогічний університет»
<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2578>

На дистанційному курсі розміщено програму практики та інструктивні матеріали щодо оформлення звіту.